Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute
ISSN1308-2922 EISSN2147-6985

Article Info/Makale Bilgisi
√Received/Geliş: 10.08.2017 **√Accepted/Kabul:** 15.09.2017
DOİ: 10.5505/pausbed.2017.37790

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN RESMİ DİLLERİ ARASINDA FRANSIZCANIN KONUMU VE BİRLİK'TE ÜRETİLEN METİNLERİN TÜRKÇEYE ÇEVİRİLERİNDE KAYNAK DİL OLARAK FRANSIZCA'NIN ÖNEMİ

Tuba AYIK AKÇA*

Özet

Avrupa Birliği, Avrupa'nın oluşturduğu ortak ilkeler temelinde meydana getirilen ve günümüzde 28 üye ülkeden oluşan bir birliktir. Avrupa Birliği'nde amaç, üye devletlerin ve vatandaşlarının ulusal, kültürel, dilsel, dinsel çeşitliliğini bir potada eritmek değildir. Bu bağlamda çokdillilik ilkesini ön planda tutan AB'nde, her üye ülkenin dili resmi dildir ve üretilen her metin herbir resmi dilde yeniden yazılır. AB'nin çokdilllilik ilkesinin temelinde yatan, tüm vatandaşların haklarını ve sorumluluklarını kendi anadilinde okuyabilmeleridir. Böylesi çok dilli ve çok kültürlü bir kurumda çeviri önem kazanmaktadır. Birliğe üyelik müzakereleri devam eden Türkiye'nin, AB'ye katılım sürecinde AB müktesebatına uyum sağlamasının yanında, katılımdan uygun bir süre önce söz konusu müktesebatın Türkçeye çevirisini tamamlaması gerekmektedir. Bu bağlamda Avrupa Birliği Bakanlığı bünyesinde kurulan Çeviri Eşgüdüm Başkanlığı'nda istihdam edilen çok dilli çevirmenler, hukukçular ve dil uzmanları tarafından yürütülen çeviri ve revizyon çalışmaları ile AB müktesebatı Türkçeye çevrilmektedir. AB metinlerini geniş perspektifte değerlendirdiğimizde her biri hukuki metinlerdir. Hukuk metinleri kültürel metinlerdir, zaman içinde toplumdaki gelişme ve değişmelerle şekillenen metinlerdir. Dolayısıyla hukuk metinleri çevirisini kültürel bağlamı düşünmeksizin gerçekleştiremeyiz. Kültürel bağlamı da göz ardı etmeksizin, çalışmamızda bir yandan AB resmi dilleri arasında Fransızca dilinin konumunu tarihsel olarak irdelerken, diğer yandan AB metinlerinin Türkçe'ye çeviri süreçlerinde Fransızca'nın konumu ve önemini çeviribilim, sosyoloji ve hatta antropoloji kuramları ışığında incelemeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: *AB metinleri çevirisi, Resmi dil olarak Fransızca, Çokdilllilik, Kültürlerarasılık, Çeviribilim.*

THE POSITION OF FRENCH AMONG THE OFFICIAL LANGUAGES OF THE EUROPEAN UNION AND THE IMPORTANCE OF FRENCH AS A SOURCE LANGUAGE IN THE TRANSLATIONS OF THE TEXTS PRODUCED IN THE UNION INTO TURKISH

Abstract

The European Union (EU) is composed of 28 member states, which is based on the common principles of Europe. The aim of the European Union is not to unify the national, cultural, linguistic and religious diversity of the member states and their citizens. In this context, the EU, holds the principle of multilingualism in the foreground and the language of each state is an official language of the EU where all documents are rewritten in each official language. The foundation EU's multilingualism principle is the ability to read the rights and responsibilities of all citizens in their mother tongue. In such a multilingual and multicultural institution, translation gains importance. In addition to ensuring compliance with the EU acquis in the process of accession to the EU, Turkey, which is still negotiating accession to the Union, needs to complete the translation of the acquisinto Turkish before the accession. Within this context, the EU acquis is translated into Turkish by multilingual translators, lawyers and language experts employed in the Directorate for Translation Coordination affiliated with the Ministry of the EU along with the work related to the translation and revision studies. When we evaluate EU texts in a wide perspective, each one is regarded as legal texts. Legal texts are cultural texts, which are shaped by developments and changes in society over time. Therefore, we can not translate legal texts without considering the cultural context. We will try to examine the historical position of the French language among the official languages of the EU on the one hand and the position and importance of French in translation processes of EU texts to Turkish in the light of theories of transcription, sociology and even anthropology.

Keywords: *Translation of EU texts, French as official language, Multilingualism, Interculturalism, Translation studies.*

*Yrd. Doç. Dr. İstanbul üniversitesi, Çevrebilim Bölümü, Fransızca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı, İSTANBUL.
e-mail:ayik.tuba@gmail.com

Avrupa Birliği'nin Çokdilli Yapısı ve Dil Politikaları

Avrupa Birliği, İkinci Dünya Savaşı sonrası birçok alanda yıkıma uğrayan Avrupa'nın, bu durumdan kurtulmak için barışı yeniden tesis etmek, ortak değerleri etrafında bir araya gelmek ve ekonomik olarak güçlü bir işbirliğini kurmak amacıyla oluşturduğu bir birliktir. Bu doğrultuda, Almanya, Belçika, Fransa, Hollanda, İtalya ve Lüksemburg tarafından 1951 yılında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu kuran Paris Antlaşması ile 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğunu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu kuran Roma Antlaşmaları imzalandı. Günümüze kadar geçen süre içinde, Avrupa devletleri, ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel alandaki işbirliklerini güçlendirdiler. Kuruluş yıllarında sadece 6 üyeden oluşan Avrupa Toplulukları, değişik tarihlerde yeni üyelerin katılımı sonucu 28 üyeden oluşan bir Birlik halini almıştır.

1950'li yıllarda 6 kurucu üye, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nda resmi ve çalışma dilleri olarak kendi dört ulusal dilini kabul ederken, çokdilliliğin mutlaka gerekli ve kolay uygulanabilir olduğundan emindiler. Avrupa Birliği açısından çokdillilik kavramının tanımı işe aşağıdaki gibidir: Çokdillilik, bir birey veya topluluğun çeşitli dillerde konuşup kendisini ifade edebilmesine verilen addır. Çokdillilik (Fransızca: Plurilinguisme) bazen, çeşitli dillilik (multilinguisme) olarak da anılır. Avrupa Konseyi'nin uygulanan dil politikaları projesine göre, çokdillilik, anadilinin ve statüsü ne olursa olsun sonradan öğrenilmiş diğer dillerin, insanlar arasında iletişim amaçlı konuşulmasıdır. Çokdillilik bir dil edinme yetisidir. Çeşitli dillilik, belli bir coğrafi bölgede insanların birbirleriyle çeşitli dillerde konuşmalarıdır. Statüsüne bakılmaksızın bu dillerin iletişim dili olarak kullanılmaları önemlidir (Beacco ve Byram, 2003:39-40)

Avrupa Birliği açısından çokdilliliğin siyasi bir gerekliliği vardır. Birlik oluşumundan bu yana dil çeşitliliğine önem vermiş ve her genişlemede bunu dikkate almıştır. Çokdillilik terimi, yukarıda da belirttiğimiz gibi bir kişinin çeşitli dilleri kullanabilme yeteneği ve belirli bir coğrafi bölgedeki birkaç dilsel topluluğun bir arada bulunması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla tüm Avrupa vatandaşlarının çeşitli dilleri anlama ve kullanma becerisine sahip olması istenir. Avrupa Birliği'nin bu cok dilli yaklaşımına göre, farklı dillerin hepsi aynı tarihsel geçmişe ve aynı ışıltıya sahip olmamalarına rağmen hepsi meşrudur ve eşit onura sahiptir. Her biri ait oldukları kültürleri ve kimlikleri yansıtırlar. Ancak diller aynı zamanda başkaları ile etkileşime girme aracıdır ve onlar sayesinde bilgi alışverişi sağlanabilmekte ve diğer kültürlere erişilebilmektedir. Bu ruhla, Avrupa Topluluklarının başlangıcından itibaren çokdillilik üzerine kurulu dil politikaları tasarlandı. AB'nin çok dillilik politikasının iki hedefi vardır: 1) Avrupa'nın büyük dil çeşitliliğini korumak; 2) Dil öğrenmeyi teşvik etmek.

Avrupa'nın Dil Çeşitliliğini Korumak

AB günümüzde 24 resmi dili barındırıyor: Almanca, İngilizce, Bulgarca, Hırvatça, Danimarkaca, İspanyolca, Estonyaca, Fince, Fransızca, Yunanca, Macarca, İrlandaca, İtalyanca, Letonca, Litvanyaca, Maltaca, Lehçe, Portekizce, Romence, Slovakça, Slovence, İsveççe ve Çekçe. AB'nin her vatandaşı, bu dillerin herhangi birinde Avrupa kurumlarına hitap etme ve aynı dilde cevap alma hakkına sahiptir. Yönetmelikler ve diğer AB mevzuatı, İrlandalılar hariç tüm resmi dillerde yayınlanır (yalnızca AB Konseyi tarafından kabul edilen düzenlemeler ve Avrupa Parlamentosu İrlandaca tercüme edilmiştir). Avrupa Parlamentosu'nda seçilen temsilcilerin Birliğin resmi dillerinde konuşma hakları da vardır. Avrupa web sitesindeki diller AB politikaları hakkında tüm resmi dillerde genel bilgi vermektedir. Daha özel içerik, Birliğin en çok konuşulan dillerinde sunulmaktadır. Avrupa Birliği, yaklaşık 40 milyon kişi tarafından konuşulan 60'dan fazla yerli bölgesel veya azınlık diline sahiptir. Örneğin, Katalanca, Baskça, Frizce, Sami, Galce veya Yidiş gibi.

Dil Öğrenmeyi Teşvik Etmek

AB'nin çokdillilik politikasının hedeflerinden biri, her Avrupalı'nın ana dile ek olarak iki yabancı dili de konuşmasıdır. Bunu başarmanın en etkili yollarından biri, erken yaşta çocukların iki yabancı dil öğrenmesi olacaktır. Araştırmalar, bunun yabancı dil öğrenmeyi ve anadilini ayrıntılı bir şekilde öğrenmesini kolaylaştıracağını gösteriyor. Avrupa Birliği, dil öğrenmeyi desteklemektedir, çünkü: Dil becerilerinin geliştirilmesi, daha fazla Avrupalı'nın AB'deki diğer ülkelerde çalışma imkânı sağlayarak istihdam olanaklarını artıracaktır; Yabancı dilde bilgi, çok dilli ve çok kültürlü bir Avrupa'da birlikte yaşamak için gerekli olan kültürlerarası anlayışı kolaylaştırır. Şirketler, Avrupa'da faaliyet göstermek için çok dilli personele ihtiyaç duymaktadır. Özellikle dil sektörü (çeviri ve tercüme, dil öğretimi, dil teknolojileri, vb.) en hızlı büyüyenler arasındadır.

AB'nde Fransızca'nın Yeri

Avrupa komisyonu dil öğrenme ve dil çeşitliliğini desteklemek üzere bir takım kararlar almış ve bu kararlar 23.02.2002 tarihli Avrupa Komisyonunun resmî gazetesinde yayımlanmıştır.

Avrupa bilgi toplumunda yer almak için her bir vatandaşın diğer bir dili öğrenmesi amacıyla, gerekli olan temel yetenekleri öğrenmek zorunda olduğu bildirilerek, hayat boyu öğrenme sürecinde ana dile ek olarak iki

ya da daha fazla dili öğrenme ve bu dilleri öğrenmek isteyenlere eşit erişim imkânı sunmayı vurgulamıştır.

Konsey, Avrupa dillerinin eşit değer ve itibarda olduğunu dile getirmiş, bu dillerin Avrupa kültürünün ve uygarlığının içsel kısmını oluşturduğunu belirtmiştir. Ayrıca konsey, bireylerin küçük yaştan itibaren diğer topluluk ülkelerinin kültür ve dillerine karşı olumlu tutum geliştirmelerinin gerekliliğini vurgulamış ve Avrupa Topluğu ülkelerini, topluluk içindeki dil çeşitliliğinin ve zenginliğinin resmî merkezler ve diğer kültürel kurumlar arasındaki işbirliğini teşvik etmekle mümkün olabileceği şeklinde uyarmıştır.[1] Bu vesileyle Avrupa'da yaşayan birisi, birinci yabancı dili ilköğretimde; ikinci yabancı dili ortaöğretimde; üçüncü yabancı dili de üniversitede öğrenmiş olacaktır. Bu durumdaki kişilere, Dil pasaportu, Dil öğrenim geçmişi (biyografisi), Dil dosyasını içeren dokümanlar verilecek, bunlar dil pasaportu şeklinde uygulanacak ve her Avrupa ülkesinde standart hâle getirilecektir.

Bugün bir çok Avrupa ülkesinde halkın üç dil bilmesi oldukça normal karşılanmaktadır. İşverenler eleman alımında birden fazla dil bilen kişileri tercih etmektedirler. Avrupa vatandaşlarının yabancı bir dili öğrenmeye ve yabancı dile karşı tutumlarını belirlemeye yönelik bir araştırmada:

Ailelerin % 93'ü çocuklarının diğer bir Avrupa dilinin öğrenmesinin önemli olduğunu,

Avrupalıların % 72'si yabancı bir dili bilmenin, kendileri için faydalı olacağını,

% 71'i Avrupa topluluğunda her birey, ana diline ilâveten bir dil konuşmanın gerekli olduğunu,

% 26'sı ana diline ilâveten, iki Avrupa dili bilmenin gerekliliğini ortaya koymuştur.

AB'de Dillerin Anadil ve İkinci Dil Olarak Kullanılma Oranları

Avrupa Birliği vatandaşlarının % 47'si İngilizceyi konuşmaktadır. Yine % 24'ü Almancayı ana dili olarak, %8'i ikinci dil olarak kullanmaktadır.

Avrupa Birliği vatandaşlarının % 28''inin yarısı Fransızcayı anadili olarak; yarısı da ikinci dil olarak kullanmaktadır. İtalyanca Avrupa Birliği ülkelerinde en yaygın olarak kullanılmasına rağmen, İtalyancayı ana diline ilâveten yabancı dil olarak kullananların oranı % 2'dir. Avrupa topluluğu vatandaşlarının % 11'i ana dili; % 4'ü yabancı dil olmak üzere % 15 düzeyinde İspanyolcayı kullanmaktadır. [2]

Resmi Dil ve Çalışma Dili Olarak Fransızca

AB'nin en temel hedefi sıkı bağları olan bir Birlik oluşturmaktır. Bu hedefi sağlamak için dil önemli bir araçtır. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nda 15 Nisan 1958 tarihinde AET Bakanlar Konseyi'nin 1 No'lu kararı Topluluğun kurumlarının resmi dillerini ve çalışma dillerini belirlemiştir. Bu karara göre AB yasaması ve kanunları, herkesin doğru ve iyi anlamasını sağlamak amacıyla tüm resmi dillere çevrilmelidir.

Resmi Dil: Avrupa Birliği resmi dilleri, Avrupa Birliği kurumlarının resmi dilleridir. Ayrıca yasama, yürütme organlarında, mahkemelerde ve okullarda kullanılan dillerdir. 28 üyesi bulunan Birliğin 24 resmi dili vardır.

Çalışma Dili: Kurumların kendi aralarında ve içeride kullandıkları dildir.

AB'nin çalışma dilleri İngilizce, Fransızca ve Almancadır. Bu dillerin özelliği Birlik içinde en fazla güce ve etkiye sahip olan ülkelerin anadilleri olmasıdır.

Resmi Dil ve Çalışma Dilleri Olarak Fransızca

AB resmi dilleri arasında değer açısından fark gözetilmez. Bu nedenle çevirilere versiyon adını vermişlerdir. Dolayısıyla resmi dil olarak Fransızcanın diğer dillerden farkı yoktur. Ancak AB metinlerinin tüm resmi dillere çevrildiği ve tüm dillere eşit davranıldığı fikri olanaklı görünmemektedir.

AB'nin çalışma dilleri arasında Fransızca, İngilizcenin ardından en çok kullanılan dildir. AB halkları arasında en çok konuşulan dillerden biri olarak Fransızcanın çalışma dili olması, Fransa'nın Birlik içinde siyasi etkisine olumlu yönde katkıda bulunan bir faktördür.

1 http// europa.eu. int/eur-lex/pri/en- dat 2002

2 http://ec.europa.eu/education/policy/multilingualism_en

Avrupa Birliği kurumlarında Fransızca kullanımı

1-Fransızca, 6 Ekim 1958 tarih ve EC 1/1958 sayılı Tüzük uyarınca Avrupa Birliği kurumlarının resmi dili ve çalışma dilidir.

2- Toplantılarda, Fransa temsilcileri, sözlü çeviri olsun veya olmasın, Fransızca konuşmaktadır.

3. Herhangi bir durumda Fransızca kullanılmasının cokdilliimkânsız hale getirilmesi, en azından tutanakta bir gözlem konusu ve Fransız makamlarına bir rapor konusu olacaktır.

4- Gerekirse toplantının ertelenmesi talep edilebilir.

5- Bir metnin incelenmesinin önemli aşamalarında, onun Fransızca versiyonu mevcut olmalıdır.

6- Her durumda, son hali Fransızca olarak hazırlanmayan bir metin, yasal karar dahi içerse reddedilecektir.

7- Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi resmi dillerde, dolayısıyla Fransızca olarak hazırlanan belgeler ve taslaklar üzerinden karar verir.

8- Gayri resmi toplantılarda, Fransız temsilcileri münhasıran kendi dillerinde konuşurlar.

9- Fransızca, resmi olmayan görüşmelerin sözlü çeviri hizmeti olmadığı durumların kötüye kullanılmasının önlenmesini sağlar.

10- Gayri resmi ikili ilişkilerde, Fransızca ya da bu başarılamazsa, dil çeşitliliği teşvik edildiği için muhatabın ana dili kullanılmalıdır.[3]

Avrupa Kurumlarında Fransızcanın Yeri

2013 Kasım ayında düzenlenen "Yabancı gözüyle Fransa" başlıklı Kolokyumda , DLF (Défense de la langue française) Brüksel 'in Dil Çeşitliliği ve Fransız Dili Başkanı Claire Goyer'nin tespitleri aşağıdaki gibidir:

Avrupa Birliği Kurumları içinde Fransızcanın önemi son yirmi yılda giderek azalmıştır.

Fransızca ve çokdillilik gerilemekte, İngilizce ise baskınlığını arttırmaktadır. Avrupa'da 100 öğrenciden neredeyse 100'ü ilk yabancı dil olarak İngilizceyi öğrenmekte ancak sonuçta sadece %14'ü çok iyi konuşabilmektedir.

Bazı rakamlarla açıklamak gerekirse: 1995'te Avrupa Komisyonu'nda metinlerin %38'nin orijinal yazı dili Fransızcaydı; 2008'de bu oran % 12'dir; 2012'de ise %7'ye gerilemiştir. Almancanın oranı %2'dir. 2013 itibariyle İngilizcenin oranı ise %90'dır.

İngilizceye eğilim, 1995 yılında Avusturya, Finlandiya, ve İsveç'in AB'ne üye olması ile başlar, halbuki o dönemde Komisyon hala ağırlıklı olarak frankofondur. İngilizcenin baskınlığı 2004 yılında merkez Avrupa ülkelerinin katılımı ile hız kazanmıştır. 11 dilden bir anda 23 dile yükselen dil sayısı yoğun çeviri işini ve maliyetini beraberinde getirince, İngilizceye yönelim artmıştır. [4]

İngilizcenin Baskınlığı

Pym'e göre, halkların ideolojileri birbirinden çok farklı olsa da, Avrupa Birliği'nde iki tane lingua franca oluşmuştur. İngilizce ve Fransızca. Ancak ticari anlamda Avrupa içinde benimsenmiş tek bir lingua franca vardır o da İngilizcedir. (Pym 2000:7)

Küreselleşen dünyada İngilizce yüksek öğretimde, akademik yayınlarda, üniversitelerin yeni birçok programında , ticarette, ekonomide vb. birçok alanda rekabet kabul etmez bir dil haline gelmiştir. AB kurumlarındaki çeviri (sözlü ve yazılı) yükünü, dil kombinasyonlarını ve tüm bu işlemlerin maliyetini düşündüğümüzde, AB dil politikasının neden hala çokdillilikte direttiği ve neden tek bir ortak dilin kullanılmadığı gibi sorular akla gelebilmektedir.

İngilizcenin Tek Ortak Dil Olma Olasılığı ile ilgili Çeşitli Görüşler

1.Görüş: *Olumsuz Görüş*

Demokrasi Eksikliği (her vatandaşın haklarını ve hukukunu kendi dilinde okuma ve ifade etme özgürlüğünü

3http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/europe/colonne-droite-2539/liens-utiles-3172/article/usage-du-francais-dans-les-27189

4https://clairegoyer.blogactiv.eu/2014/01/08/le-francais-dans-les-institutions-europeennes-et-dans-le-monde-pistes-pour-une-politique-d%E2%80%99influence-reussie/

elinden alır)

İngilizceye haksız avantaj sağlanır (eşitlik ilkesine aykırı olarak)

Tek ortak dil olacaksa da, Birliğe eleştirel bakan hatta Birlik'ten ayrılma işlemlerini başlatan, bütünleşme sürecini yavaşlatmakla suçlanan bir üye devletin dilinin kabul edilmesi doğru değildir. (Yeşilyurt-Gündüz, 2006: 206)

2. Görüş: *Olumlu Görüş*

Çeviri maliyetinin azalması (Özellikle çeviriye daha az ihtiyaç duyan Kuzey Avrupa ülkelerinin diğer ülkelerle maliyeti eşit biçimde paylaşması sorun olabilmektedir.) (Van Parijs, 2003: 15)

Tek ortak dil olursa, Avrupa gençlerinin farklı yabancı dilleri zorunluluktan değil, isteğe bağlı olarak öğrenme taleplerinin artacağı düşünülmektedir. (Van Parijs, 2003: 13)

Fransızcanın Önemini Yeniden Kazanma Olasılığı

Günümüzde hala AB Dil Politikası çokdillilik ilkesini terketmemiştir. İngilizce'nin baskınlığı resmi dil ve çalışma dili olarak devam etse de, Avrupa'nın anadil veya ilk yabancı dil olarak en çok konuşulan dili olsa da, İngiltere üyelikten ayrıldığı noktada, İngilizce'nin resmi dil statüsünü yitirme olasılığı doğar, sadece çalışma dili olarak varlığını sürdürür. Bu durumda Avrupa'nın en çok konuşulan ikinci dili olan Fransızcanın geçmişteki önemini yeniden kazanması da olasıdır.

AB Bakanlığı Çeviri Koordinasyon Birimi'nde Fransızca

AB Bakanlığı Çeviri Koordinasyon Birimi'nde müktesebat çevirilerinin büyük çoğunluğu İngilizce versiyon metinden Türkçeye çevrilmektedir. Birimde istihdam edilen uzman çevirmenlerin ilk yabancı dilleri İngilizce'dir. Çevirmenlerden birkaçı ikinci yabancı dil olarak Fransızca bilmektedir. Ancak yine de dil bilgileri Fransızca versiyondan çeviri yapacak düzeyde değildir.

İkinci yabancı dil olarak Fransızca bilen çevirmenler, çevirilerdeki terim birliği kontrolünü Fransızca metin üzerinden yapmaktadırlar. Terimlerin büyük çoğunluğunun menşeinin Fransızca olmasından dolayı, kontrolün İngilizce metinler üzerinden değil de Fransızca metinler üzerinden yapılmasına karar verildiğini belirtmektedirler.

AB Çeviri Koordinasyon Birimi tarafından hazırlanan , alanda çeviri yapacak olan çevirmenlere yol gösterici nitelikte çeviri rehberi, kavramların, terimlerin, kısaltmaların ve kalıpların Türkçe karşılıklarını içerecek şekilde İngilizce – Türkçe olarak hazırlanmıştır.

Yine aynı şekilde birçok özel alana ait terimlerin yanı sıra, AB metinlerinin asıl ait olduğu hukuk alanındaki kavram ve terimlerin Türkçe karşılıklarının derlendiği AB Terimler Sözlüğü de sadece İngilizce- Türkçe olarak iki dillidir.

Çeviri Rehberi ve Terimler Sözlüğü'nün sadece İngilizce kavram, terim ve kalıplardan yola çıkarak hazırlanması, çoğu Fransızcada doğmuş kavramların Türkçede yeterince uygun bir karşılığının yerleşmesini engelleyebilir.

Aynı zamanda alanda Fransızca eğitim alan öğrencilerin AB alanında uzmanlaşma motivasyonunu azaltma olasılığı vardır.[5]

Avrupa Birligi Metinleri Çevirisinde Fransızcanın Yeniden Önem Kazanması İçin Gerçekleştirilebilecek Girişimler

Türkiye'de Avrupa Birliği metinlerinin birden fazla kurumda gerçekleştirilen çevirilerinin büyük bölümünün İngilizce versiyondan yola çıkılarak çevrildiğini daha önce de belirtmiştik. Metinlerin yapısı ve içerdikleri terminolojiyi de göz önüne aldığımızda, ihtiyaç duyulan çeviri metinlerin sadece İngilizce versiyondan hareketle üretilmiş olmaları, son üründe bazı anlam boşluklarına neden olmaktadır. O yüzdendir ki, özellikle çevirileri üreten kurumlarda çevirmen veya uzmanlar son kontrollerini Fransızca versiyonu inceleyerek gerçekleştirmektedir. Özellikle diplomasi dilinin uzun yıllar Fransızca egemenliğinde olduğu düşünülecek olursa, terimlerin ağırlıkla Fransızcadan dilimize geçiş yaptığını söylemek yanlış olmaz.

Bu bilgiler ışığında, kurumların yeniden Fransızca metinlerden yola çıkarak çeviri yapmalarını sağlayabilmek için, Türkiye'deki çeviribilim bölümlerinin ortak projeler geliştirmeleri ve çevirileri gerçekleştiren gerek kamu gerek özel kurumlarla daha yakın ilişki ve işbiliği içinde olmaları gerekmektedir. Bu sayede, söz konusu projeler, kurumların daha nitelikli çeviri ürünleri elde etmelerine katkı sağlayacaktır. Özellikle terminoloji kontrollerinin hali hazırda Fransızca versiyondan hareketle gerçekleştirildiği düşünüldüğünde, sadece terimlerin karşılıkları için değil metnin tamamının Fransızcadan çevirilerinin sağlıklı ve nitelikli olabilceğinin kurumlara gösterilmesi açısından, çeviribilim bölümlerinin gerçekleştireceği projeler önem kazanmaktadır. Söz konusu projelerin,

5 Ab Çeviri Koordinasyon Birimi'ne dair bilgilerin tamamı 2015 yılında Birim'e yapılan bir ziyaret süresince çevirmenler ve uzmanlarla yapılan birebir görüşmeler sırasında edinildi.

bölümlerde verilen Avrupa Birliği derslerinde bu konuda uzmanlaşmak isteyen Fransızca Mütercim tercümanlık öğrencilerinin de hevesleri kırılmadan kariyer yollarının açılmasına da olanak sağlayacaktır.

AB Terimleri Sözlüğü'nün sadece İngilizce- Türkçe dil ikilisi olarak hazırlandığını daha önce de belirtmiştik. Söz konusu sözlüğün Fransızca- Türkçe dil ikilisi için de hazırlanması gerekmektedir. Böylesi bir sözlüğün varlığı, hem Fransızca Mütercim Tercümanlık öğrencilerinin derslerde kullanabilceği etkin bir kaynağa ulaşmaları açısından, hem de kurumlarda terminoloji kontrolü yapan çevirmenler açısından oldukça önemlidir. Sözlüğün hazırlanması adına yine çeviribilim bölümlerindeki akademisyenlerin ve öğrencilerin, çeviriyi gerçekleştiren kurumların, hatta yetkin Fransızca çevirmenlerin birarada çalışabileceği bir platform oluşturulması sağlanabilir. Böylelikle son ürün olarak Fransızca-Türkçe sözlüğün kalitesi de, çeviri yapılan alanın ciddiyetine ve önem derecesine uygun hale getirilmiş olur. Aynı şekilde Avrupa Birliği Bakanlığı'nın 2017'de yayımladığı AB Mevzuatı Çeviri Rehberi başlıklı çalışmasının da Fransızca- Türkçe dil ikilisi için de gerçekleştirilmesi uygun olacaktır.

Türkiye'de Avrupa Birliği metinleri çevirisi yapan kurumlarda Fransızca'nın geçmişteki önemini yeniden kazanması, hem son ürünlerin kalitesinin yükselmesine, hem çeviribilim bölümlerinde verilen Avrupa Birliği derslerinin meşruiyetinin artmasına, hem de yetiştirilen çevirmen adaylarının kariyer yolllarının açılmasına katkı sağlaması açısından gereklidir. Bu doğrultuda yapılacak her tür çalışma, yürütülecek her proje alandaki işbölümün artmasına ve Fransızcanın çeviri dili olarak yeniden önem kazanmasına yol açacaktır.

SONUÇ

Kuruluş aşamasında ve onu izleyen yaklaşık 50 yıl boyunca büyük oranda Frankofon olan AB, yeni ülkelerin hızla katılımının ardından artan çeviri yükünün ve maliyetinin de etkisiyle, aynı zamanda da küreselleşmenin bir sonucu olarak İngilizcenin önem kazanmasıyla bu özelliğini kaybetmiştir.

İngilizcenin baskınlığı, Türkiye'deki Çeviri Birimlerinde de kendini göstermektedir. Çeviribilim Bölümlerinde Avrupa Birliği adı altında verdiğimiz dersin devamlılığı adına ve öğrencilerin uzmanlaşma isteklerinin karşılığını bulabilmesi açısından, Çeviri Eşgüdüm Birimi ile ortak projeler geliştirilip Fransızcanın önemini yeniden kazanmasına katkıda bulunulabilir. Özellikle yukarıda sözünü ettiğimiz iki yol gösterici yayının Fransızca- Türkçe olarak da hazırlanması hem kavramsal açıdan hem de kuruma Fransızca bilen uzman çevirmen istihdamı açısından olumlu katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

Beacco, JC, Byram M. (2003). **Guide pour l'élaboration des politiques linguistiques éducatives en Europe. De la diversité à l'éducation plurilingue, division des politiques linguistiques**, Strasbourg, Conseil de l'Europe.

Köktürk, Ş. Ak. E. Küreselleşme Çarkında Avrupa Birliği'nin Çokkültürlülük Ve Çokdillilik Çabaları, **Sakarya Üniversitesi Fen- Edebiyat Dergisi**, vol.1, 2013.

Koskinen, K. How to research EU translation?, **Perspectives Studies in Translation Theory and Practice** Volume 9, 2001 - Issue 4: Language work and the European Union.

Koskinen, K. **Translating Institutions: An Ethnographic Study of EU Translation,** Routledge, 2008.

Magiera,E. (2009). La traduction comme dialogue et son rôle particulier au sein des institutions européennes, **Langues européennes en dialogue,** Institut européen de l'Universıte de Geneve, Cllectıon Euryopa, vol. 62 – 2009

Pym, A. (2000). The European Union and Its Future Languages: Questions For Language Policies And Translatıon Theories, **Across Languages and Cultures**, Volume 1, Number 1, 5 December 2000, pp. 1-17(17)

Saydı, T. (2013). Avrupa Birliği Vizyonuyla İkidillilik, Çokdillilik ve Eğitimi, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, cilt:6, sayı:28

Truchot, C. (2002), **L'anglais en Europe**, Strasbourg, Conseil de l'Europe.

Van Parijs, P. (2005). Europe's three languages problems, ed. Dario Castiglione and Chris Longman, **The Challenge of Multilingualism in Law and Politics**, Oxford; Hart Publishing.

Yeşilyurt-Gündüz, Z. (2006). "Avrupa Birliği'nin Dil Sorunu", **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, Cilt 5, No:3, 199-217.